Anna Filasińska-Bojarska (1940–2025)

Anna Filasińska-Bojarska
Źródło: CMJW

Historyczka, archiwistka, pasjonatka zaangażowana w prace naszego Muzeum, która przez ponad trzy dekady z pasją, wiedzą oraz zaangażowaniem tworzyła zasób archiwalny Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych. Osoba bardzo oddana instytucji, która zawsze była dla niej ważnym miejscem. Tak w dużym skrócie można by przedstawić Panią Anię, bo tak ją nazywaliśmy.

Urodziła się 24 stycznia 1940 r. w Lubrańcu, w województwie kujawsko-pomorskim. Rok po zakończeniu II wojny światowej rozpoczęła naukę w tamtejszej szkole podstawowej. Edukację kontynuowała w Liceum Ogólnokształcącym w Lubrańcu, a następnie na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu na kierunku historia i archiwistyka, które ukończyła w listopadzie 1962 r. Choć to właśnie archiwistyka stała się jej zawodową pasją, pracę rozpoczęła w Szkole Podstawowej w Kłobi, gdzie uczyła historii. W tym czasie poznała swego przyszłego męża Andrzeja Bojarskiego, z którym założyła rodzinę.

W lipcu 1965 r. Bojarscy przeprowadzili się do Opola. W nowym miejscu Anna Bojarska 1 lutego 1966 r. podjęła pracę w naszym Muzeum, wtedy właśnie organizowanym jako Muzeum Martyrologii Jeńców Wojennych w Łambinowicach. Dyrektor Stefan Oswald Popiołek powierzył jej tworzenie Działu Dokumentacji i muzealnej kolekcji. Mając wsparcie dyrektora oraz z wolna powiększającego się zespołu Muzeum, Anna Bojarska poszukiwała wszelkich dokumentów związanych z jeńcami wojennymi. W pierwszej kolejności badaniami zostały objęte polskie archiwa państwowe, następnie zbiory Głównej Komisji Badania Zbrodni

Hitlerowskich w Polsce, która szybko okazała się być najważniejszym sprzymierzeńcem Muzeum w tym zakresie, następnie zbiory Polskiego Czerwonego Krzyża w Warszawie i Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża w Genewie, a później archiwa zagraniczne. Z nich wszystkich niewielki zespół Muzeum sporządzał wypisy źródłowe, gromadzone w Dziale Dokumentacji, którym Anna Bojarska kierowała. Jednocześnie trwały intensywne starania w wielu instytucjach o pozyskanie oryginałów bądź kopii. Największym sukcesem okazało się wtedy, w 1970 r., przejęcie od GKBZH w Warszawie niezinwentaryzowanych jeszcze akt Wehrmachtauskunftstelle für Kriegerverluste und Kriegsgefangene (Biuro Informacyjne Wehrmachtu ds. Strat Wojennych i Jeńców Wojennych), które do dzisiaj stanowią najcenniejszy zespół archiwalny CMJW. Kolejne starania, m.in. w środowiskach kombatanckich, pozwoliły na znaczącą rozbudowę zbiorów muzealnych. Ale nie tylko, także bibliotecznych. Intensywnemu czasowi powiększania kolekcji towarzyszyły prace inwentaryzacyjne i porządkowe, a także popularyzatorskie. Wiele z nich Pani Ania organizowała we współpracy z innymi instytucjami, organizacjami i osobami. Awansowała: w sierpniu 1972 r. na stanowisko adiunkta muzealnego, w czerwcu 1979 na kustosza, a w kwietniu 1997 r. na starszego kustosza. Od maja do 31 października 1978 r. pełniła obowiązki dyrektora Muzeum. Będąc odpowiedzialną za jeden z najważniejszych pionów Muzeum: archiwum, należała do grona osób, które budowały instytucję od podstaw. Wiedza Pani Ani, Jej wytrwałość, a także łatwość nawiązywania kontaktów, takt i siła przekonywania byłych jeńców do przekazywania Muzeum pamiątek z niewoli przyczyniły się do stworzenia najistotniejszej części jego archiwalnych zbiorów.

Za swoją działalność wyróżniona została wieloma odznaczeniami, m.in.: Brązowym, a później Złotym Krzyżem Zasługi (1985 r.), tytułem Zasłużony Opiekun Miejsc Pamięci Narodowej, a także Zasłużony Działacz Kultury.

W marcu 1998 r., po 32 latach pracy w Muzeum, przeszła na emeryturę. Pomimo tego zaangażowanie Pani Ani w sprawy Muzeum wydawało się niewygasające. Póki stan zdrowia Jej na to pozwalał, pozostawała z nami w stałym kontakcie. Uczestniczyła więc w muzealnych wydarzeniach, wspierała nas jako członek Stowarzyszenia Przyjaciół CMJW – zawsze ujmująca ciepłem, uśmiechnięta, ciekawa świata i ludzi, i bardzo oddana Muzeum oraz nam wszystkim w nim pracującym. Pozostawiła po sobie bardzo konkretne dzieło – specjalistyczne zbiory, a ponadto publikacje na ich temat. I miejsce w naszej pamięci.

Maria Bula, Violetta Rezler-Wasielewska